

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Asiaticae Historiae Societatis Iesv Pars ...

Libris Quatuor Comprehensa: Vbi praeter res gestas à Patribus Societatis Iesv in conversione Sinarum, Cocincinae, & Tunchini Regnorum nihil omittitur eorum, quae possunt liberali placere Lectorum curiositati

Bartoli, Daniello

Lvgdvni, 1670

60. Regis Sinar. nomen, cultus color, maiest. insign. &c.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10757

inter metumque latitantes indagent, sed amicorum tunc indicio, inuentu faciles, equis impositi & pompa magna in Regiam deducti, excipiuntur inusitatis honoribus, & fuit olim cum ipse Rex sua illos cohonestaret præsentia; illic Præsidis manu Doctorum insignibus decorantur; & noui aliquid breuiter componunt, ex quo iteratis de cuiusque merito calculis trifariam diuisi, prærogatiua ut laudis sic honorum, & officiorum primi ferunt, & multo maiorem inter illos primus. Hos verò exinde Doctoratus eiusdem consortes trecentos, nexus amoris tam arctus colligat, ut si forent eodem progeniti patre, pertinetque hic amor ad eorum etiam propinquos, ipsosque examinatores quos venerantur parentum loco, & ab his vicissim omni ope & studio fouentur, ac tanti sunt quidem literæ apud Sinas. Verum & ad illas quouemque quid modo attingat, honorificè habetur, ornantur Calamodochi margaritis; inaurantur caræ; nobilitatem haudquaquam de decet compositio atramenti, & sculptura gemmarum ac lapidum in sigilla, quod ea nomen, cognomen, & dignitatem signantium, literis impressa contineant. Quin & sacrilegij instar sit si quis cartam quibusvis fortuitò inscriptam literis adhibeat in usus non dicam infames, sed profanos & viles. At enim quis credat militiæ gradus, eadem examinum religione dispensari, (competitorum inclusione prætermittam) nec iis tamen præesse censors, & iudices, bello trito, armisque confectos, sed tantum Literatos. Sedent in militum campestri meditatione Literati, dum eques, pedes, arcu, cursu, experimentum sui miles præber. ponunt militibus scripto respondendum hoc aut illo belli, & pugnae articulo, quid è re futurum censuri sint, quam suos in partem flexuri? quos optime omnium sensisse iudicat Literatus, ij gradu donantur militari; flocci enim arma, & bellum Sinensibus præ maiestate literarum, quibus pace ac bello fulciri totum imperium arbitrantur: quæ Literatorum administratio, cum nusquam alibi tam admirabilis legatur, explicanda est paulò distinctius.

58.
Examen Sin.
militare.

59.
Gubern. Sin.
Monarchica.

60.
Regis Sinar.
nomen, cul-
tus color,
maiest. in-
sign. &c.

Sinarum imperium iam inde ab annis quater mille penes vnum fuit; Reges tamen subinde beneficiarios habuit imperitantes quibusdam prouincijs. Verum decem & octo fluxere sæcula, ex quo, subactis iis penitusque deletis, rerum summa in vnum rediit. Nemo subiectos in populos ius habet, præter vnum, nemo tribunalia statuit, aut nummum percutit, vel quid aliud audet, quod supremam oleat potestatem. Hinc ille titulorum fastus quos illi attribuunt, Tienzum, hoc est cælo natum; Hoantim, supremum Monarcham, qui ferè in usu est; utque alios taceam qui omnes maiestatem sonant, & sanctimoniani, Vansaius in aula nominatur, quæ vox decem millia annorum significat, quos illi adprecantur dum eum nominant. Sedes regia, vrbs Pechin; sed eum nunc à populi oculis maiestas, aut metus subinuet suoque palatio claudit, ciuitatis instar amplissimo & omni ad stuporem admirabilitate operum, & deliciarum saturato. Verum hic sui à mortalium oculis

oculis subducendi mos nouus, paucis retro ab annis inductus est; bis saltem quot annis alios sacrificium solenne, Reges in populi conspectum dabat, sed armatos, & denso exercitu viam partim quâ erant trastruri, breuem licet cingente; partim sellas gestatorias decem gradus seiunctis excubiis seruante, omnes modi eiusdem, coloris, & ornatus, vt omnium similitudine, in earum vna rex tutius lateret. Interdum quoque se de fenestra videndos magis quam cernendos præbebant, sceptri enim loco, ex gemma laminam gestabant bipalmarem, latam digitos quatuor, eaque intentis ad cernendum principem oculis, plus oris dimidio tegebant. Impendebat capiti corona figuræ insolentis, vlnæ vnus in longum tabula, in latum semis, vnionibus filatim, & margaritis fimbriata, vt interspicere intuentes possent, non possent ab iis vultus eorum denotari. Color vestium croceus sic Regi proprius & perpetuus est, vt qui eum vsurpet, suspectum se faciat perduellionis, nisi forte Regem affinitate proximè attingat. Vestes draconibus aureis acu phrygia intextæ; draconibus supellex regia vniuersa, ipsæque ad ò palatij regulæ, demum quicquid vbique regio censetur nomine dracone insignitur: quo item regio animante, vno aut pluribus, pro modo concessi honoris, vestes luas prætexunt Ministri: auem quoque sibi peculiarem Rex suæ chlamidi inter dracones interfert, quæ si pictura non mentitur, speciem præfert nobis valde monstruosam, de Phœnice tamen credi potest duxisse quòd Solis ales nominetur, quod mira colorum varietate decoretur, quod nisi semel singula sæcula eam non videant, quod sui spectaculum vltra certum annorum numerum si fortè differat, calamitatis publicæ omen putent. Scutario Typo ille Regam Priscorum dicitur eam inuississe cuius tempore primum apparuit. Porro hanc sui Rex tam auaram videndi copiam non vulgo tantum negat, sed ipsis etiam, quos Patres appellat, Colais, et si cum iis regni negoria & curas quotidie diuidat, soli eum; Eunuchi, & ancillantes matronæ nobiles assidue vident, quarum anno 1637. nonnullæ vt post narrabitur Christo nomen dedere; vxores item, & paruuli filij; vitæque tam meticulosè, & anxie cauet, vt à viris grauissimis acceptum retulerit Riccius hæredem imperij, si Regi se listat inuocatus, fore patricij suspectum, & fortè strangulandum. Neque propterea timendum, ne sui aspectum suis negans, eorum conscientiam fugiat, dubitentque an sit, quem nunquam conspiciunt, actuoso enim agendi vigore, pro anima regno est, quæ & ipsa sub sensum non cadens omnia peragit: vt ad hanc sensus sic ministri ad regem summa fide, minima etiam referunt. Libellis itaque aditur ea styli aulici granditate, quam rari etiam è magistris æquate valeant: reuerentiæ tributa, & obsequiosæ venerationis, vacuo eius penduntur throno, & coronæ throno impositæ. Nouo igitur inennte anno, & primo eius die Prouinciarum quindecim legati superbo procedunt apparatu, annos decies mille Regi solidos precaturi. Cum his vniuersi magistratus &

proceres sua quisque in vrbe in templum conueniunt, multaque, ac lenta multarum horarum adoratione throno regio prociunt, draconibus aureis radiato, vt si Regem in eo confidentem spectarent; instauratur quoque Regis dies natalis pretioso munerum appulsu quæ à Prouinciis Pechinum mittuntur, nec sinunt illas de rege an uiuat ambigere. Iam nouo quemcumque seu literario, seu militari Rex præficit muneri, aut mediocri etiam dignatur gratia, bimestri quamuis semotum itinere, necesse est quamprimum se sistere, & solenni Eucharistico memorem animum coram throno regio profiteri. Ad hoc habitum induat oportet peculiaris formæ & coloris, mitram capite ex argento gerat inauratam; manu tabellam ex ebore, vel si dignitas ferat pretioso ex lapide, quam ori semper oppositam teneat, velut spiritus graueolentiam prohibiturus ab aliis, & v.æ! misero illi qui cultu corporis neglectim curato adtiterit, aut throni & aulæ perstrictus fulgore confusè aliquid, & ineptè in consuetis ritibus peccarit; præter ignominiam & ruborem, plagas etiam inde acerbas reportat. Et si enim illi rituum Dictator, clara voce illos præcipiat, sed reuerentia & metus, non raro monita, diu quoque meditati excutiunt; Augustam vero cæterasque reginas non obseruant Sina, vt solent aliæ nationes, cum nec regius sanguis, nec titulus nobilitatem iis conciliat. Augustæ solùm datur coram Imperatore vt fideat, sedere reliquis coram ipsa nefas tametsi vxoribus & Reginis. Accedunt his vxores quidem, sed nequam Regina triginta sex, totidemque grex concubinarum, hæc autem opinor ex more antiquo historici sumpserint, nam hoc vltimo æto Sinarum Imperator ducendis vxoribus est multo parcior. De plebe omnes propemodum leguntur; & multarum presantium ambitus formæ præstantia dirimit; nemo vir honestus (sædè anxij & custoditi sunt pudoris) suam ad hunc delectum filiam exploratorum oculis committit, præterquam quod exigua est Reginarum in aula auctoritas; seuerissima custodia velut æterna sepultura & inter æmulas riuales vita miserissima; quam item Eunuchorum diuersa studia miseriosem efficiunt. Horum vt minimum decem millia palatium claudit; omnes proletario ex luto, & pessima educatione, vt quos parentum inops fecunditas Turcorum more euirandos tradit, inde à puero cum pueris coæuis in obsequia palatij aluntur, adultaque iam non magis ætate quam vita nefaria, in aulam subeunt, vbi se cum modo ex cæno, tunc aureos circumspexere aliquandiu, nulla æque natio efferatius superbit. Palatium omne, Reginas, Principes, Regem ipsum in manu habent, possuntque omnia si volunt, quod nimium sæpè in huius historia carsu contingeret cernere.

Qui vero tandem Rex, omnium quæ geruntur nihil videns, omnia resciat, geratque omnia; & confluentes ad illum vnum tam vasti imperij res omnes nec diuersitas confundat, nec turba obruat, nec prouisioni leuiorum obstent grauiores, omnino dignum est inquiri. Ac huius

ius miræ gubernationis cum multæ sint causæ, vna cæteras mouet, & congruis aptas officiis operi applicat; rectus nempe & idoneus ordo. Ex quo literas Sinæ colunt, quod fermè referunt ad eluionem orbis primam, in hoc illorum sapientum consensus omnis atque contentio, vt machinam fingerent tanto versando imperio tum æternam, tum motu facilem: quæ item ratio illos mouit, vt tribus è scētis quæ regnum diuidunt, literatis solis, publicorum administratio crederetur. Quod quæcumque vel discunt, vel docent, ad perficiendam conferant, & fouendam optimam gubernationem, nec vlli vehementius adlaborent quàm ordinis conseruationi, ex quo reliqua omnia partes suas, vim, & efficaciam assequuntur: certè illa populi Præfectorum, & negotiorum tanta multitudo, quantam possit omnis Europa numerare, tam congruis partium conserua, & suspensa nexibus voluitur, vt nullius æque ingentis machinæ, rotarum ordines famularum, decumanæ motibus obsequantur. Estque primum hic ordo inter ciuitates minimè obscurus. Nam Prouinciæ quindecim, Regnis totidem æquales Sinarum imperium componunt: sex illarum ad mare; reliquæ interiores continenti, possuntque nunc certius, contra errorem scriptorum veterum Chiano flumine diuidi, quod filium maris significat, toros ab occasu ad ortum Sinas inæqualiter scindente. Pars enim altera ad arcum sex tenet prouincias, in quibus tantoperè cantatum, tam diu alio sub cælo frustra quæsitum & creditum Cataium (de quo commodius alibi) ad austrum altera, quæ Mangin Tartaris dicitur. Porro vtraque muro cinctas, quæ grandes quæ tenues ciuitates plus sesquimille complectitur; aperta oppida, etli vrbibus interdum paria, pagos, & castella, ea densitate, vt regni totius, habitatio vna videatur. Structura vbi que propemodum eadem, omnes quadrato pomærio, fossis ingentibus, latis intra muros aggeribus, vallatæ, ac turribus quæ plana murorum per æqua spatia defendant. Sed maior earum soliditas & moles quæ portas singulas muniunt, præter bina quæ illas fulciunt propugnacula. Ingressus in vrbes nisi portis geminatis nullus; quarum interior, flexu ambiguo ab alterius aspectu absconditur, medium spatium præsidio militum valido semper occupatur. Harum vero quas dixi quingentarum & mille vrbium vnaquæque populum non constat seorsum à reliquis, & aulæ dumtaxat mandatis obnoxium, sed mutuis inter se iubendi & parendi gradibus ligantur vniuersæ, & nobiliores, semper minoribus imperant. Numerantur in primis Fui nomine centum quinquaginta omnium amplissima æqualibus inter se spatiis toto regno sparsæ, in iis quindecim Prouinciarum metropoles, & Proregum sedes: nec sola murorum amplitudo, & frequentia ciuium Fui vrbes præ cæteris attollit, sed imperandi ius, quod in suam singulæ obtinent earum regionum in quas Prouinciæ tribuuntur, subduntur his minus nobiles, quæ Ceo continentur supra ducentas nouem & triginta, quibus rursus intra Hiensi

finis

61.
Monarchæ
Sinenfis ne-
xus & des-
cript.